
Online aktivity krajskej knižnice a regionálnych knižníc v Žilinskom samosprávnom kraji v roku 2020

Úvod

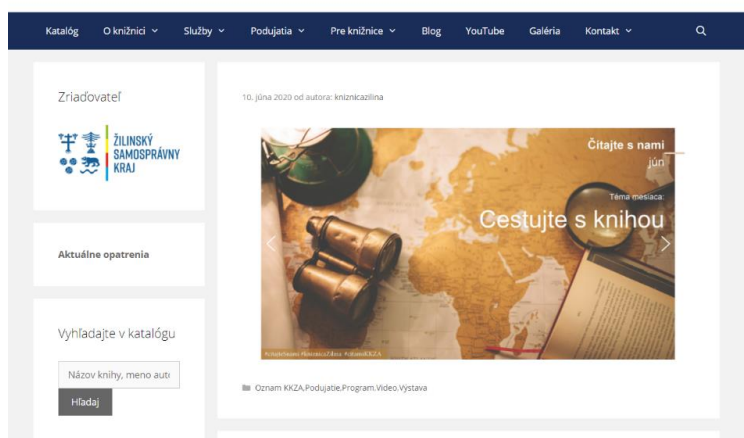
Rok 2020 sa zásadne líšil od predchádzajúcich rokov a pandémie, ktorá bola zapríčinená šírením nového vírusu COVID 19 sa dotkala aj všetkých oblastí vzdelávania, kultúry a v neposlednom rade aj knižníc. Pandemická situácia spôsobila, že aj regionálne knižnice v Žilinskom kraji sa museli prispôbiť krízovým situáciám a boli niekoľko týždňov zatvorené. Otvorenie knižníc a poskytovanie služieb sa riadilo prijatými opatreniami a aktuálnym vývojom epidemiologickej situácie. Napriek obmedzeniu knižničných služieb, odborné oddelenia – akvizícia, katalogizácia, metodika, úseky regionálnej bibliografie a sčasti aj oddelenia náučnej literatúry /rešerše, MVS/ pokračovali v odbornej práci. Výpožičné služby a prezenčné kolektívne podujatia však museli byť obmedzené a boli len na úrovni 30 % oproti počtu podujatí, ktoré sa zrealizovali v predchádzajúcom roku 2019. Regionálne knižnice venovali značné úsilie príprave významných a v mnohých prípadoch aj celoslovenských podujatí, no nakoniec mnohé podujatia boli zrealizované len v obmedzenom režime alebo online formou, mnohé boli zrušené a niektoré aktivity boli presunuté do nasledujúceho roku 2021. Stratou možnosti realizácie prezenčných podujatí a obmedzením otváracích hodín boli knižnice nútené zmeniť spôsob realizácie podujatí a svoje aktivity začali v online priestore realizovať oveľa intenzívnejšie ako predtým. Pandémia knižnice prinútila, aby razantnejšie vstúpili do virtuálneho priestoru a aby ešte intenzívnejšie pracovali a prezentovali sa na svojej webovej stránke, na sociálnych sieťach a prostredníctvom ďalších internetových platforiem. Okruh „followerov“, ktorí sledujú a pozitívne reagujú na online aktivity knižníc sa stále rozrastá. Niet preto pochyb, že v týchto aktivitách budú knižnice pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Pandemická doba „odhalila“ v našich knihovníkoch množstvo skrytého potenciálu – fantázie i online zručností, ktoré môžu v nasledujúcich rokoch naplno využívať v prospech rastu kvality poskytovaných služieb a zvyšovaní príťažlivosti našich regionálnych knižníc.

Na nasledujúcich stránkach prinášame výber z aktivít a podujatí, ktoré Krajská knižnica v Žiline a regionálne knižnice v Žilinskom kraji prezentovali v roku 2020 v online prostredí a ktoré môžu byť vzájomnou inšpiráciou v ďalšej činnosti knižníc.

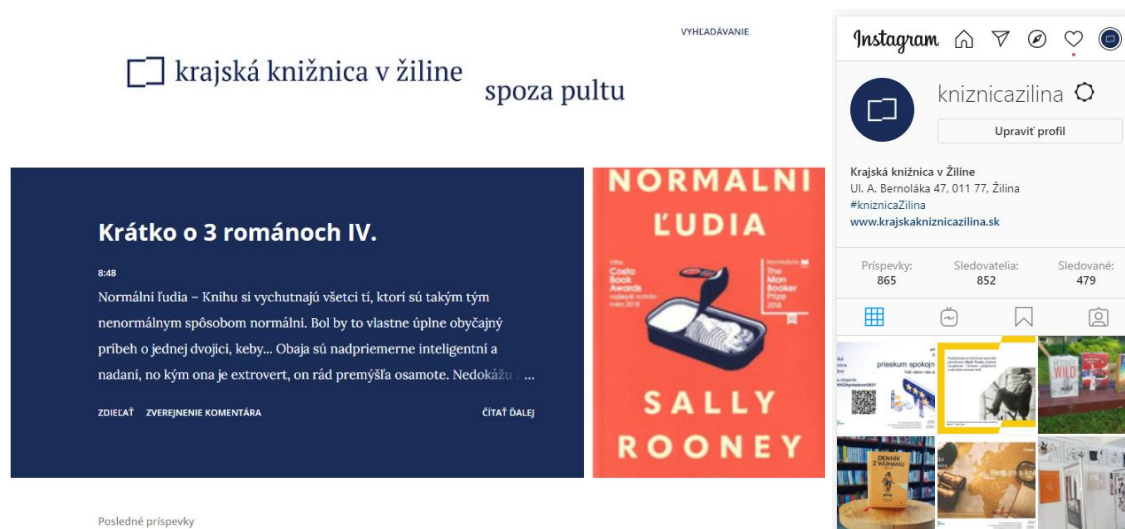
Krajská knižnica v Žiline

Webovú stránku Krajskej knižnice v Žiline, ktorá je pravidelne aktualizovaná, navštívilo v roku 2020 85 252 návštevníkov, čo predstavuje nárast oproti roku 2019 o viac ako 13 000. Knižnica propaguje svoje aktivity a služby na sociálnych sieťach Facebook a Instagram. V roku 2020 sa zvýšil počet sledovateľov knižničného profilu na Facebooku krajskej knižnice z 1 487 na 1 748, čím sa medziročne zvýšil počet nových priaznivcov knižnice o 261. Taktiež sa zvýšil počet nových sledovateľov profilu detského oddelenia na Facebooku zo 402 v roku 2019 na 541 v roku 2020. Veľkú návštevnosť zaznamenal aj knižničný blog na webovej stránke, na ktorom si príspevky prečítalo viac ako 4 000 záujemcov.

krajská knižnica v žiline

Obrázok 1 Webstránke Krajskej knižnice v Žiline

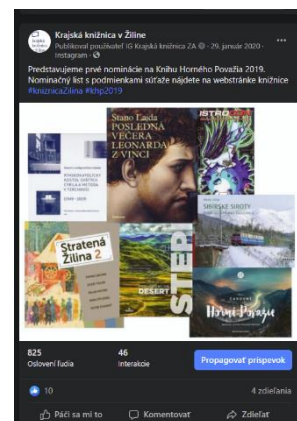
Obrázok 2 Blog a Instagram Krajskej knižnice v Žiline

Krajská knižnica v Žiline pokračovala v sprístupňovaní elektronických kníh prostredníctvom českého internetového distribútora Palmknihy s.r.o. Túto službu používateľom ponúka od roku 2014. V súčasnosti je pre čitateľov k dispozícii viac ako 9 000 titulov kníh, ktoré sú začlenené do online katalógu krajskej knižnice. V pandemickom roku 2020 dosiahli výpožičky od českého distribútora rekord, keď bolo vypožičaných 535 e-kníh.

Aj v Krajskej knižnici v Žiline sa už po štrnásťkrát hodnotila obľúbená čitateľská súťaž Kniha Horného Považia 2019. Knižnica sa v čase pandémie priaznivcom súťaže prihovárala cez www stránku, sociálne siete a ďalšie spriaznené médiá. Hlasovanie prebiehalo online a rovnako aj vyhodnotenie bolo realizované virtuálne. Video s vyhodnotením bolo umiestnené na web stránke knižnice a na Youtube.

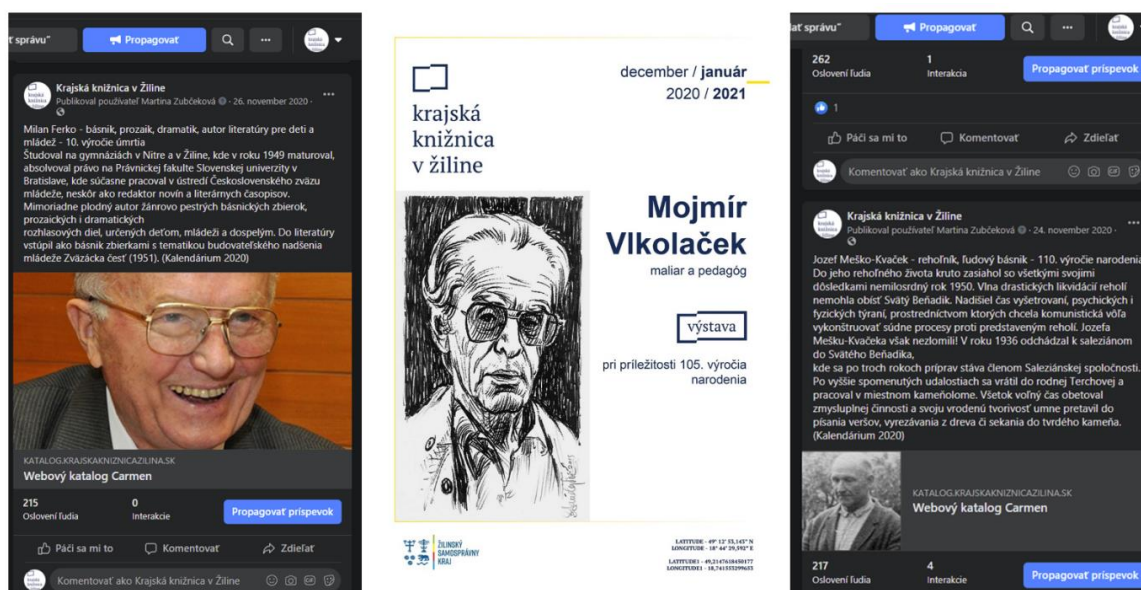

Obrázok 4 Vyhodnotenie súťaže KHP 2019 na FB@krajskakniznicazilina

Obrázok 3 Prvé nominácie na KHP 2019 na FB@krajskakniznicazilina

Úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií pripravil niekoľko regionálnych výstav (Ján Frátrik, Drotárstvo v literatúre, Mojmír Vlkolaček), ktoré boli prezentované na webovej stránke knižnice a prostredníctvom ďalších online platforiem. V roku 2020 úsek pripravil odborný online seminár o jazykovedcovi, prekladateľovi a pedagógovi Petrovi Tvrdom, ktorý si môže pozrieť aj široká verejnosť. V roku 2020 knižnica v online priestore zverejnila príspevky dotýkajúce sa významných regionálnych osobností, napr. Juraja Turzu, ktorého osobnosť je spojená s Lietavským hradom (v pozadí na snímke) a ktorého životné osudy odborní knihovníci predstavili aj online v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva.

Obrázok 5 Propagácia regionálnych osobností na sociálnych sieťach KKZA

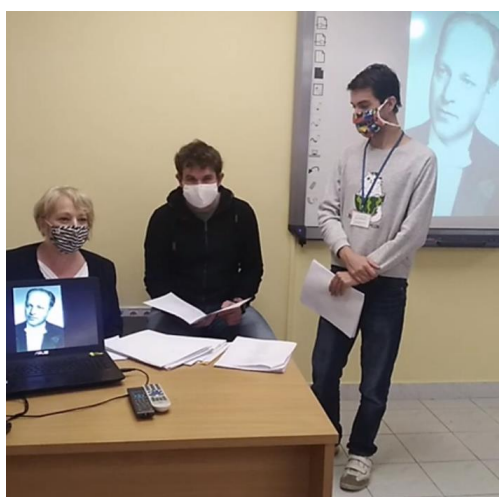

Obrázok 6 Peter Tvrďý - video prezentácia a seminár

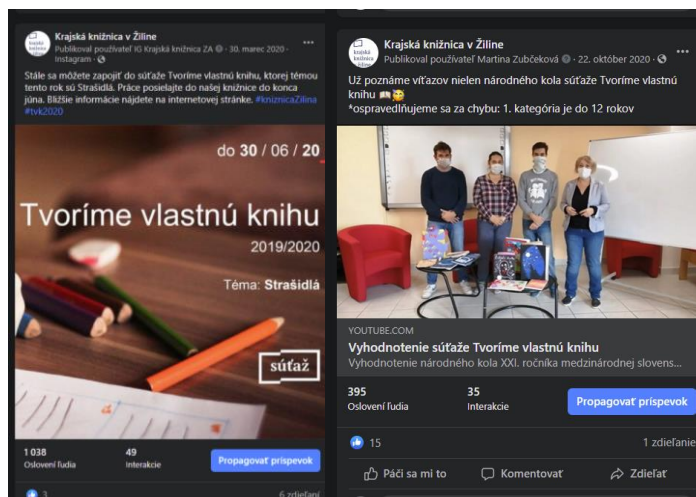
Obrázok 7 Úvodné video Úseku regionálneho výskumu, dokumentov a informácií

Aj vyhlásenie a vyhodnotenie Literárnej ceny Janka Frátrika a medzinárodnej súťaže Tvoríme vlastnú knihu prebiehalo online formou. Na výzvy zapojiť sa do súťaží zareagovalo množstvo záujemcov, ktorí literárne príspevky a napísané, ilustrované a zviazané vlastné knihy aj napriek pandémie do súťaže zaslali.

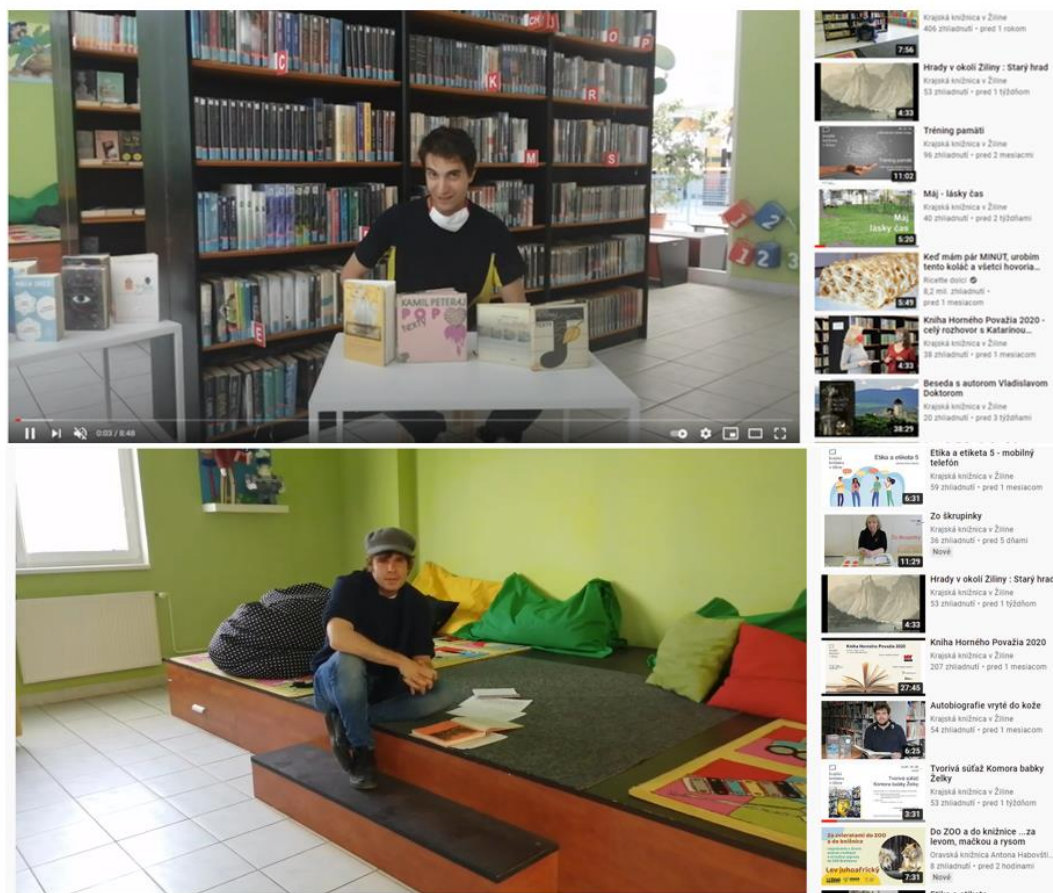
Obrázok 8 Literárna cena Janka Frátrika

Obrázok 9 Tvoríme vlastnú knihu

Propagácii poézie a literatúry vôbec sa pravidelne venujú mladí žilinskí knihovníci. Na Youtube zverejnili rôzne videopríspevky, napr. „O láske neláskavej – najkrajší cit v básňach slovenských textárov“, „Poézia nie je nepriateľ“ a mnohé iné. Aj videoprednáška „Beatnici“, určená pre maturantov, zaznamenala vysoký počet zhliadnutí. Na dvoch online prednáškach „Zabudnuté osobnosti dejín“ predstavili menej známe, ale tvorivé osobnosti z obdobia národného obrozenia. Priaznivé ohlasy boli zaznamenané aj na online prednášku „Kritické myslenie (na internete)“, ktorá bola zameraná na hodnotenie informácií zverejňovaných hlavne v online prostredí.

Obrázok 10 Propagácia poézie a literatúry

Online tvorivé dielne, v rámci ktorých sa dajú vytvoriť zaujímavé diela, aspoň sčasti nahradili prezenčné detské tvorivé dielne.

Obrázok 11 Online tvorivé dielne

Obrázok 12 Citát návštevníka knižnice

„Malý veľký“ čitateľ a pravidelný návštevník krajskej knižnice Dominik hovorí o svojej láske ku knihám a knižnici... Deťom predstavil a odporučil niekoľko kníh, ktoré prečítal... Knižnica mu počas pandémie veľmi chýbala...

Obrázok 13 Séria príspevkov na sociálnych sieťach na propagáciu beletrie

Sociálne siete sú veľmi účinným prostriedkom na propagáciu kníh a literatúry... Tento spôsob propagácie naplno využíva aj krajská knižnica.

Obrázok 14 Príspevky na Facebooku Krajskej knižnice v Žiline

Priaznivci krajskej knižnice mali možnosť v prvom polroku 2020 sledovať rekonštrukciu prízemia krajskej knižnice aj prostredníctvom sociálnych sietí.

Obrázok 15 Rekonštrukcia prízemia Krajskej knižnice v Žiline

Jedným z najosvedčenejších spôsobov ako deti v predškolskom veku zaujať, je dramatizácia rozprávky pomocou maňušiek. Takéto divadielko si naštudovala a deťom online formou predviedla skúsená detská knihovníčka krajskej knižnice.

Obrázok 16 O psíčkovi a mačičke

Obrázok 17 Noc s Andersenom

Sociálne siete umožňujú propagovať aktivity pre všetky vekové kategórie napr. aj aktivity pre deti, ktoré sa v krajskej knižnici realizujú v Klube u Knihuľky. Cieľom klubu je rozvíjať predčitateľskú gramotnosť detí prostredníctvom hlasného čítania, dramatizácie, hry i tanca.

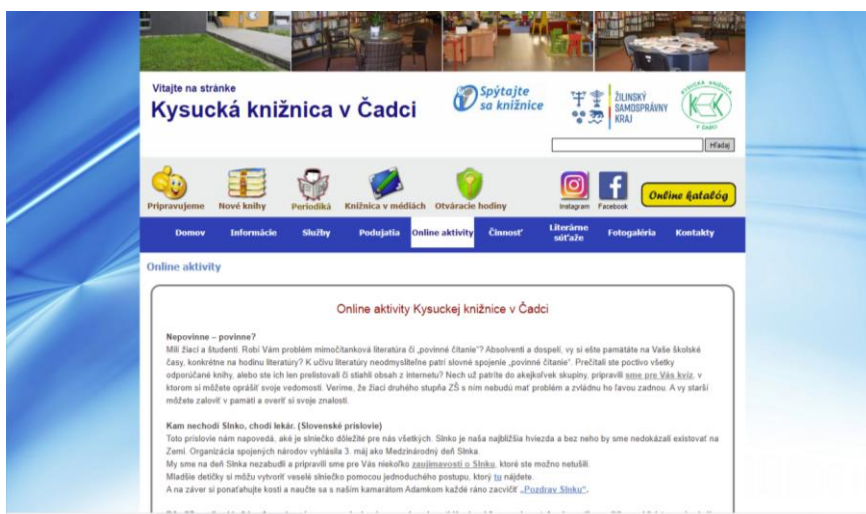
Obrázok 18 Klub u Knihuľky

Tradičná súťaž Knižný Vševedko, ktorá má preveriť vedomosti z oblasti literatúry, sa uskutočnila len prostredníctvom online testu LITeráčik. Krajská knižnica spracovala test, ktorý zverejnila na internete a ktorý si deti mohli individuálne vypracovať. Z účastníkov knižnica vylosovala troch výhercov, ktorí boli odmenení.

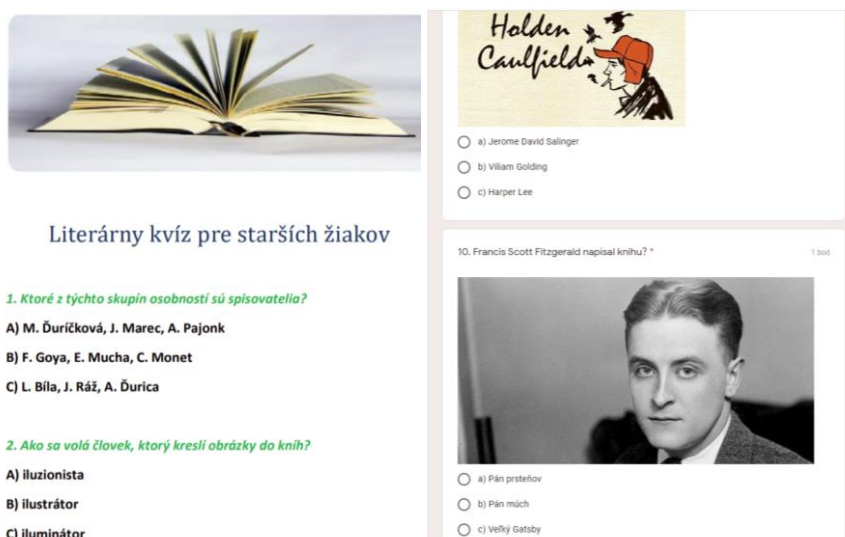
Obrázok 19 LITeráčik

Kysucká knižnica v Čadci

Podľa štatistických údajov Kysuckej knižnici v Čadci vzrástol počet návštevníkov webovej stránky z 15 061 v roku 2019 na 49 820 v roku 2020, čo predstavuje nárast o 230 % ! Rovnako, ako ostatné regionálne knižnice, aj Kysucká knižnica v Čadci na svojej webovej stránke zverejňovala všetky dôležité správy, ktoré v čase uzatvorenia knižnice informovali o možnostiach a službách, ktoré knižnica aj napriek lockdownu poskytovala. Po otvorení webovej stránky je možné sa prostredníctvom odkazu „online aktivity“ prekliknúť na zoznam všetkých online aktivít, ktoré Kysucká knižnica v Čadci používateľom ponúka, napr. „Z každého rožka troška“ - online kvízy pre deti, ktoré sú priebežne dopĺňané o nové časti, „Naučme sa spolu“, online rubrika, prostredníctvom ktorej deti získajú zaujímavé informácie a urobia si pokus, zábavné i vedomostné otázky a úlohy pre deti do 10 rokov „Hráme sa“ i ďalšie literárne kvízy pre deti a študentov.

Obrázok 20 Webstránka Kysuckej knižnice v Čadci

Obrázok 21 Online kvízy Kysuckej knižnice v Čadci

Začiatkom roka 2020 sa uskutočnilo záverečné stretnutie účastníkov projektu „Rozprávky večných detí“. V rámci realizácie projektu sa zdravotne znevýhodnené deti a mládež

špeciálnych školských a sociálnych zariadení domovov sociálnych služieb, špeciálnych základných škôl a chovancov detského domova zapájali do rôznych výtvarných súťaží a stretávali sa na rozprávkových a vzdelávacích podujatiach, a to ešte v období pred vypuknutím pandémie. 5. ročník výnimočného projektu pre zdravotne znevýhodnených, jeho aktivity, výtvarné práce účastníkov i jeho vyhodnotenie bolo významne propagované aj v online prostredí.

Obrázok 22 Rozprávky z vreca voni

Ešte pred zatvorením knižnice vo februári 2020 bola vyhodnotená obľúbená výtvarná súťaž „Ilustrujem svoju obľúbenú knižku“, ktorá je určená žiakom základných škôl a znevýhodneným deťom a mládeži z regiónu Kysúc. Súťaž je vyhlasovaná každý rok na počesť známeho kysuckého rodáka, akademického maliara Miroslava Cipára. Aj v sledovanom roku sa do súťaže zapojilo množstvo detí, ktorých práce boli vystavené aj na online výstave.

Obrázok 24 Ilustrujem svoju obľúbenú knižku

Obrázok 23 Vyhodnotenie súťaže

Vyhodnotenie dvoch celoslovenských literárnych súťaží Jašíkove Kysuce – 52. ročník a Jurinova jeseň – 16. ročník sa uskutočnilo bez účasti finalistov i poroty, a to formou videozáznamov, ktoré boli

zverejnené na webovej stránke knižnice a na kanáli Youtube. Z obidvoch súťaží zameraných na mladých prozaikov boli vydané zborníky prác ocenených autorov.

Obrázok 25 Jánošíkove Kysuce

Spríevodným podujatím Jurinovej jesene 2020 bolo sprístupnenie výstavy akademického maliara Pavla Mušku pod názvom „Hľadanie súvislostí“. Virtuálnu výstavu a rozhovor s umelcom je možné si pozrieť aj na internetovom kanáli YouTube.

Obrázok 26 Výstava Pavol Muška

Oblíbená súťaž Kniha Kysúc 2019, ktorú propagovali nielen obce a mestá, ale aj mestské a obecné knižnice v regióne Kysúc, prebiehala online formou. Najskôr bola na webovej stránke a na sociálnych sieťach zverejnená výzva na zapojenie sa do súťaže, postupne boli predstavené jednotlivé nominované tituly s krátkou anotáciou a nakoniec sa priaznivci súťaže mohli zapojiť do online hlasovania. Samotné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo prezenčne v priestore letnej čítárne Kysuckej knižnice v Čadci v júni 2020.

Obrázok 27 Kniha Kysúc 2019

Pomôckou pre pedagógov môže byť aj prezentácia zameraná na propagáciu regionálnych autorov. Tento výukový online materiál Kysuckej knižnice v Čadci je možné využívať v rámci regionálnej výchovy a je určený pre žiakov 2. stupňa základných škôl. Prezentácia propaguje aj „Študovňou kysuckých literátov“, v ktorej sa nachádza veľkoplošná literárna mapa Kysúc.

Obrázok 28 Prezentácia na propagáciu regionálnych autorov

Aj napriek pandémie, počas letných prázdnin, kedy došlo k zmierneniu opatrení, mohli deti v Kysuckej knižnici v Čadci stráviť voľné chvíle plné zábavy a poznávania, pretože sa mohli zapojiť do pestrých súťaží, tvorivých dielní a zaujímavých turnajov.

Obrázok 29 Leto v knižnici

Obrázok 30 Kráľ čítaného slova 2020

V roku 2020 sa Kysuckej knižnici podarilo zrealizovať a vyhodnotiť nielen tradičné súťaže „Čítam, čítaš, čítame“, „Kráľ čítaného slova“, „Nakresli si Betlehem“, „Šaliarsky Matko“ a iné, ale podarilo sa jej zrealizovať aj dve nové súťaže: „Objektívom spod rúška“ a „Čarovná vianočná pošta“. Všetky aktivity pre deti boli propagované nielen na webovej stránke, ale aj na sociálnych sieťach.

Obrázok 32 Súťaž Kysuckej knižnice v Čadci

Pre seniorov knižnica pripravila tréningy pamäti, ktoré však boli v dôsledku pandémie prerušené. Čiastočnou náhradou tréningov pamäti bola powerpointová prezentácia „Záhady mozgu“, ktorá je k dispozícii aj na webovej stránke knižnice.

ZÁHADY MOZGU

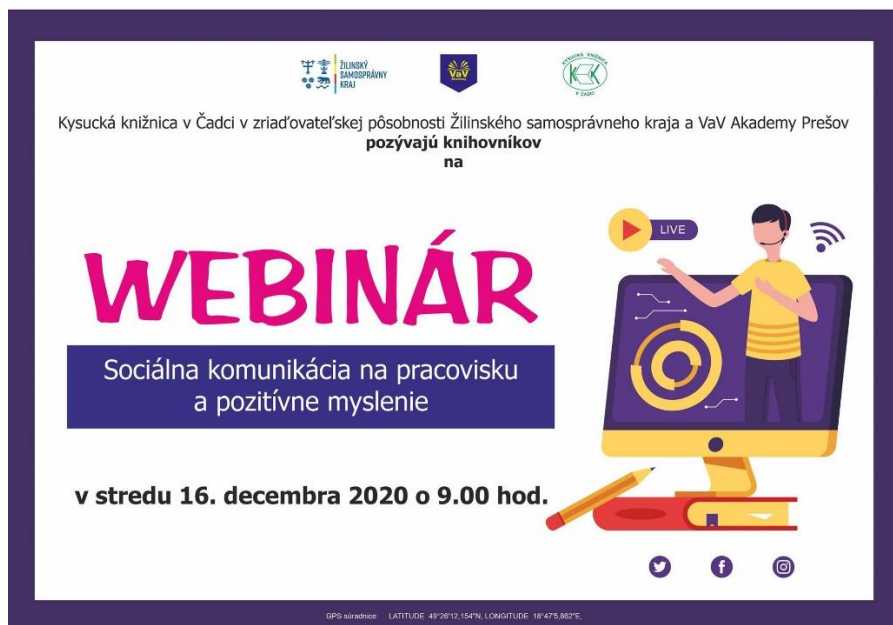
Obrázok 31 Prezentácia Záhady mozgu

Prostredníctvom sociálnych sietí mohli priaznivci knižnice sledovať aj dezinfekciu priestorov Kysuckej knižnice, ktorú vykonávali hasiči z Korne.

Obrázok 33 Dezinfekcia priestorov Kysuckej knižnice v Čadci

Koncom roka 2020 Kysucká knižnica v Čadci uskutočnila webinár, na ktorom odznali zaujímavé prednášky s pozitívnymi ohlasmi. Online seminára „Sociálna komunikácia na pracovisku a pozitívne myslenie“ sa zúčastnili nielen knihovníci zo Žilinského kraja, ale aj z iných kútov Slovenska.

Obrázok 34 Poznámka na webinár Sociálna komunikácia na pracovisku a pozitívne myslenie

Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne v roku 2020 zaznamenala nárast prístupu na webovú stránku, ktorú navštívilo až 79 028 návštevníkov, čo bol nárast oproti predchádzajúcemu roku o 17 186 návštev. Knižnica prezentuje svoje aktivity aj prostredníctvom sociálnej siete Facebook, kde knižnica v roku 2020 zverejnila 210 príspevkov. Ich obsah videlo 134 877 online návštevníkov.

Oravská knižnica A. Habovštiaka počas obmedzených služieb čitateľom priniesla informácie o voľne dostupných online knihách, napr. zo Zlatého fondu denníka SME, Digitálnej knižnice SNK a pod., sprístupnila v pdf formáte vybrané tituly kníh regionálneho spisovateľa Petra Hubu a koncom roka 2020 ako „vianočný darček“ sprístupnila novú službu – prístup k elektronickým knihám v spolupráci s českým portálom Palmknihy. Po sprístupnení tejto služby si používatelia mohli e-knihy požičiavať zdarma.

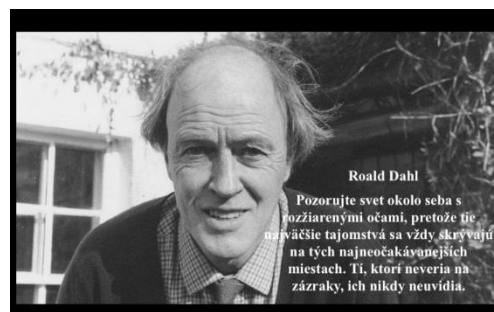
Obrázok 35 Oravská knižnica zatvorená

Obrázok 36 Prístup k e-knihám

Pri výročiach spisovateľov a iných významných osobností sa online návštevníci Oravskej knižnice A.H.mohli dozvedieť zaujímavé informácie dotýkajúce sa ich života a tvorby s odkazom na zaujímavé knihy v online katalógu knižnice.

Obrázok 37 Roald Dahl

Čitateľom knižnice, ale aj ostatným milovníkom literatúry, fotografie a umenia boli určené prezentácie zamerané na propagáciu známych osobností slovenskej literatúry, napr. J. G. Tajovského a M. Kukučína. Verejnosť zaujala aj fotografická súťaž „Stromy a my“ i ďalšia súťaž, ktorá bola načasovaná pred Vianocami „O najoriginálnejší vianočný vinš“.

Obrázok 38 Súťaže organizované Oravskou knižnicou A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Deti návštevníci webovej stránky Oravskej knižnice A. Habovštiaka sa mohli zúčastniť rôznych literárnych súťaží, napr. mohli riešiť hádanky, ktoré boli zamerané na hlavných hrdinov a udalosti z obľúbenej knihy o Harry Potterovi. V ďalšej súťaži mohli iným čitateľom predstaviť najstaršiu knihu, ktorú majú doma alebo si mohli na online dielnach vyrobiť papierové ozdoby, napr. záložku do knihy alebo originálny vianočný knihostromček. Pred Vianocami sa deti prostredníctvom kanála YouTube dozvedeli zaujímavé informácie o tom, ako sa pečú vianočné oblátky a zároveň mohli počúvať poviedku známeho oravského spisovateľa Martina Kukučína "Vianočné oblátky".

Obrázok 39 Súťaž pre deti Koleso šťastia

Obrázok 40 Kniha Oravy 2019

Oravská knižnica A. Habovštiaka v spolupráci s mediálnymi partnermi - regionálnym týždenníkom MY – Oravské noviny a TV Dolný Kubín – Infoštúdio mesta Dolný Kubín, zorganizovala začiatkom roka 2020 súťaž Kniha Oravy 2019. Z dôvodu pandemickej situácie čitatelia mohli svoju naj knihu podporiť online hlasovaním a rovnako aj vyhlásenie výsledkov súťaže bolo zorganizované len virtuálne.

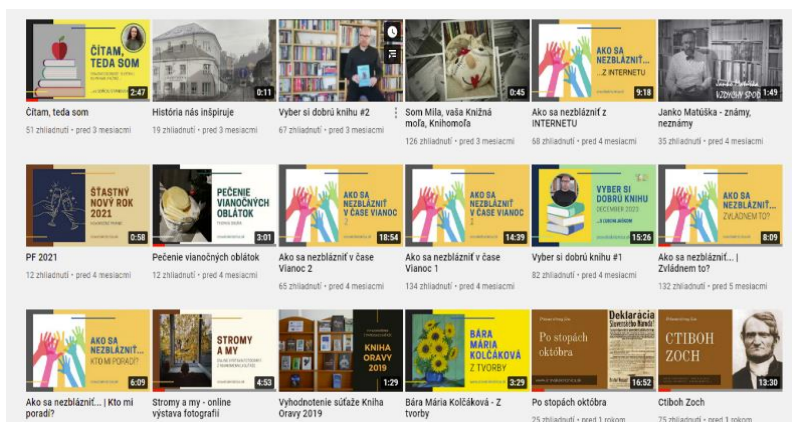
V priebehu roka si čitatelia knižnice mohli otestovať svoje vedomosti o autoroch známych literárnych diel, ktoré boli prezentované pod spoločným názvom „Spisovatelia, ktorých ste mohli alebo môžete stretnúť v Dolnom Kubíne“. Návštevníci webovej stránky mohli okrem fotografií autorov zdieľať zaujímavé informácie z ich života a literárnej tvorby. Knižnica pripravila a publikovala aj iné online kvízy, napr. na tému: Poznáte slovenskú ľúbostnú

poéziu? Poznáte dolnooravské nárečové slová? Poznáte známe literárne diela podľa ich prvej vety?

Obrázok 41 Miroslav Saniga

Od apríla 2020 začala knižnica zverejňovať krátke videá na kanáli Youtube, keď umožnila zdieľať napr. aj virtuálnu prehliadku výstavy výtvarníčky Bány Márie Kolčákovskej a knižné tipy publicistu a knižného recenzenta Ľubomíra Jaška v rubrike „Vyber si dobrú knihu.“ V závere roka 2020 knižnica nadviazala aktívnu spoluprácu s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Dolnom Kubíne, na základe ktorej vznikol výnimočný projekt „Ako sa nezblázniť...“ Jednotlivé videozáznamy, ktoré boli nahraté v priestore knižnice, boli zamerané napr. na prevenciu drogových závislostí, zvládanie stresových situácií a záťaže, riešenie problémov, ktoré sa vyskytujú u mladých ľudí v období dospievania a pod.

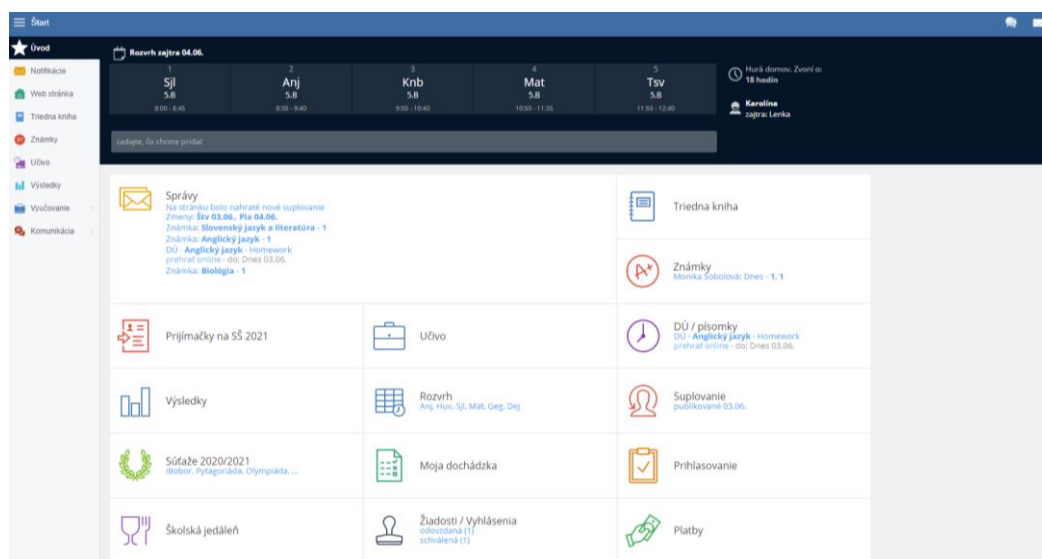

Obrázok 42 YouTube Oravskej knižnice A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Obrázok 43 Ako sa nezblázniť... November-mesiace boja proti drogám

Od decembra 2020 Oravská knižnica informuje deti, študentov a ich rodičov a učiteľov o novinkách a aktivitách knižnice aj cez komplexný informačný online systém Edu Page, ktorý využívajú materské, základné a stredné školy v rámci vyučovacieho procesu.

Obrázok 44 Edu Page

Aj Oravská knižnica A. Habovštiaka sa počas leta zapojila do celoslovenského projektu „Prečítané leto“. V knižnici boli každý týždeň predstavené nové tipy na dobré knihy. Deti sa mohli zúčastňovať rôznych literárnych a výtvarných dielní, mohli súťažiť, ale aj relaxovať. Všetky aktivity a odporúčané knihy boli propagované aj na webovej stránke a sociálnych sieťach.

Obrázok 45 Prečítané leto v Oravskej knižnici

Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši

Knihovníci Liptovskej knižnice Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši začali od polovice marca 2020, kedy bola knižnica z dôvodu pandémie zatvorená, podporovať čítanie a budovanie vzťahu ku knihám a literatúre aj prostredníctvom online aktivít a súťaží. Od apríla 2020 a neskôr aj v priebehu roka knižnica organizovala online výzvu: „Čítame si doma“, v rámci ktorej boli čitatelia vyzvaní, aby posielali fotografie ako čítajú a čo čítajú. Online anketa „Knižný Oskar“ mala za cieľ zistiť aké majú čitatelia obľúbené knihy a ktoré knižné tituly zmenili ich život. Súťaž „Liptovská knižná hádanka“, v rámci ktorej boli zverejňované úryvky z kníh liptovských autorov, mala za cieľ podporiť spoznávanie regionálnych autorov a regionálnej literatúry. V rámci propagácie kníh a čítania boli na sociálnej sieti pravidelne zverejňované aj anekdoty o knihách a knižniciach, o spisovateľoch a čítaní, ale aj citáty z kníh a o knihách. Knižnica venovala veľkú pozornosť aj propagácii dramatizácie literárneho diela Jána Uličianskeho „Líza, mačka z Trojice“, ktoré bolo prezentované deťom v rámci projektu „Knižnica je tá správna voľba“.

Obrázok 46 Knižné online aktivity Liptovskej knižnice

Obrázok 47 Podujatia pre deti

Hlasovanie a vyhodnotenie obľúbenej čitateľskej súťaže Kniha Liptova 2019 sa taktiež uskutočnilo online formou. Nominované tituly boli postupne predstavené formou anotácie knihy a zverejnením obálky na webovej stránke a na Facebooku.

Obrázok 48 Kniha Liptova 2019

Literárnu súťaž „Kridla Ivana Laučíka“ – 38. ročník, taktiež ovplyvnila pandémia. Počet prihlásených začínajúcich autorov, ktorí píšu poéziu i prózu bol nižší ako po iné roky. Vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo po uvoľnení opatrení prezenčne, a to v rámci realizácie projektu Knižnica je tá správna adresa. Víťazné príspevky boli postupne zverejňované aj na osobitnom facebookovom profile, ktorý bol pomenovaný rovnako ako súťaž: „Kridla Ivana Laučíka“.

Obrázok 49 Kridla Ivana Laučíka

Na webovej stránke knižnice a sociálnych sieťach bola propagovaná aj literárna dielňa tvorivého písania „Šálke do ucha“, ktorá bola určená milovníkom poézie a tým, ktorí hľadajú inšpirácie. Výsledkom tvorivých dielní boli texty, z ktorých bol vydaný zborník. Jednotlivé príspevky boli publikované aj na facebookovom profile Krjela online.

Obrázok 50 Lietrárna dielňa tvorivého písania

Členovia literárneho klubu pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého založili v roku 2020 facebookový profil Krjela online - ako virtuálny publikačný priestor, v ktorom publikujú svoje literárne príspevky. Na profil postupne pridávali aj ďalšie príspevky od rôznych autorov. Tí aktívnejší majú aj vlastné rubriky. Najviac príspevkov - cestopisov uverejňuje Stano Kaľavský v rubrike #SoStanomNaCestách. V rubrike #ČoVČaseKorony boli zverejňované napr. aj tipy na kvalitné čítanie.

Obrázok 51 Krjela - virtuálny publikačný priestor

Detskí knihovníci Liptovskej knižnice G.F.B. venujú značné úsilie propagácii detskej literatúry, a to nielen cez letné prázdniny, kedy aj v roku 2020 v knižnici prebiehalo zážitkové čítanie spojené s tvorivými dielňami.

Obrázok 52 Propagácia detskej literatúry

Vedomostný kvíz určený pre maturantov „Maturita v knižnici“ sa konal v Liptovskej knižnici už pätnásť krát. V roku 2020 sa ho zúčastnilo 9 súťažných družstiev z piatich stredných škôl v Liptovskom Mikuláši. Kvíz, ktorý sa propagoval aj v online prostredí sa podarilo zorganizovať ešte pred vypuknutím pandémie.

FOND NA PODPORU UMENIA
ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
LIPTOVSKÁ KNIŽNICA G.F.BELOPOTOCKÉHO V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI

MATURITA V KNIŽNICI

vedomostný kvíz pre študentov maturitných ročníkov
13. februára 2020 o 9,00
 centrálna budova knižnice

Projekt podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia, hlavný partner projektu
 GPS: 49°5'6,1427378"N, 19°36'43,281498"E (centrálna budova)

Obrázok 53 Maturita v knižnici

Používatel'ov knižnice v roku 2020 zaiste zaujali informácie o najaktívnejších čitateľoch z radov detí i dospelých, ako aj informácie o najpožičiavanejších a najžiadanejších tituloch kníh.

Najaktívnejší detskí čitatelia v roku 2020

Úsek detskej literatúry – centrálna budova

	ČÍSLO PREUKAZU	KATEGÓRIA	POČET VÝPOŽIČIEK
1.	102888	chlapec, 9 rokov	103
2.	103212	chlapec, 7 rokov	87
3.	102286	dievča, 10 rokov	86
4.	102514	chlapec, 10 rokov	70
5.	102441	dievča, 9 rokov	66

Najaktívnejší dospelí čitatelia v roku 2020

	ČÍSLO PREUKAZU	KATEGÓRIA	POČET VÝPOŽIČIEK
1.	603	žena, 60 rokov	193
2.	803	muž, 64 rokov	189
3.	13651	žena, 24 rokov	183
4.	21339	žena, 82 rokov	170
5.	21807	žena, 72 rokov	160
6.	23107	žena, 62 rokov	154
7.	22312	žena, 67 rokov	140
8.	23420	žena, 62 rokov	132
9.	16	muž, 51 rokov	131
10.	87	žena, 44 rokov	129

Obrázok 54 Najaktívnejší čitatelia v roku 2020 v Liptovskej knižnici

Obrázok 55 Najžiadanejšie titulky kníh za rok 2020 v Liptovskej knižnici

Liptovská knižnica G.F.B. nezabúda ani na propagáciu regionálnych osobností v online priestore. V roku 2020 spomínaným spôsobom propagovala tieto regionálne osobnosti:

Obrázok 56 Propagácia regionálnych osobnosti Liptovskou knižnicou G.F.B.

Turčianska knižnica v Martine

Webová stránka Turčianskej knižnice v Martine bola jedným z hlavných informačných zdrojov o činnosti a službách, ktoré čitatelia mohli v čase uzatvorenia knižnice využívať. Prostredníctvom tejto platformy začali knihovníci ponúkať viaceré online podujatia, ktorými sa snažili nahradiť pravidelne organizované napr. hudobné podujatia, ktoré mali vysokú sledovanosť (Popoludnie s hudbou u vás doma – P. I. Čajkovskij, Slávne operné árie, Händel, Mendelssohn Bartholdy a pod.).

Obrázok 57 Webstránka Turčianskej knižnice v Martine

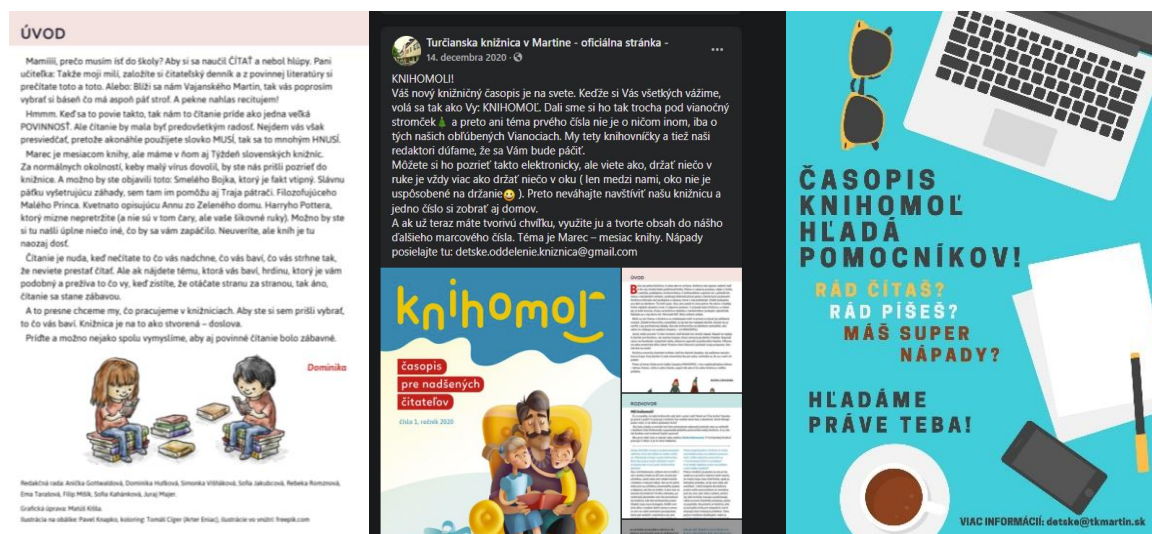
Vysoký nárast virtuálnych návštevníkov zaznamenal aj facebookový profil Turčianskej knižnice, kde boli aj v roku 2020 zverejňované všetky aktuálne informácie týkajúce sa prevádzky knižnice i jej obmedzení. Cez toto „živé“ médium boli prezentované nielen informácie o prevádzke knižnice, ale aj súťaže, kvízy a online podujatia, ktoré boli knižnicou aj v čase pandémie pripravované.

Obmedzené možnosti stretávania sa a organizovania obľúbených tréningov pamäti určených pre seniorov, „prinútili“ turčianskych knihovníkov zorganizovať štyri náhradné „online tréningy“, ktorých cieľom bolo vyriešenie zaujímavých úloh zameraných na tréning mozgu.

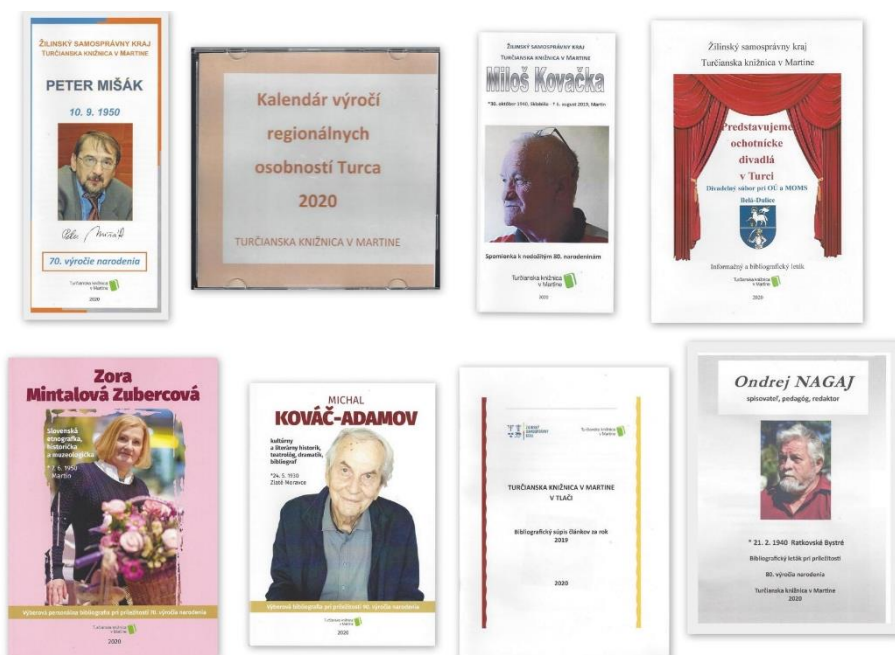
Obrázok 58 Príspevky na facebooku Turčianskej knižnice v Martine

V decembri 2020 detskí knihovníci spolu s „mladými“ redaktormi založili detský časopis *Knihomol'*. Prvé číslo vyšlo ako darček pred Vianocami a jeho obsahom bola téma Vianoc. Ďalšie číslo časopisu *Knihomol'*, ktorý prináša zábavu i poučenie, nabáda mladých čitateľov, aby si prečítali zaujímavé a hodnotné knihy.

Obrázok 59 Časopis Knihomol'

Turčianska knižnica sa v roku 2020 mohla pochváliť aj bohatou edičnou činnosťou, ktorú propagovala aj na sociálnej sieti Facebook. Odborné pracovisko, ktoré buduje regionálne databázy, spracovalo bibliografické súpisys a spomienkové letáky, ktoré boli vydané pri príležitosti životných jubileí významných osobností. V edičnej činnosti sa objavil aj bibliografický leták, ktorý mapuje ochotnícke divadlo v Belej-Duliciach a nechýbal ani tradičný Kalendár výročí regionálnych osobností Turca 2020.

Obrázok 60 Edičná činnosť Turčianskej knižnice v Martine

Realizácia a vyhodnotenie 12. ročníka čitateľskej súťaže Kniha Turca 2019 prebiehalo z veľkej časti v online priestore. Informácie o súťaži a nominácie kníh boli zverejňované na webovej stránke knižnice a Facebooku. Čitateľská verejnosť mohla hlasovať aj online formou.

Z dôvodu preventívnych opatrení súvisiacich s pandémiou, vyhodnotenie bolo zrealizované v júni 2020 len v úzkom kruhu za účasti troch víťazov z každej kategórie.

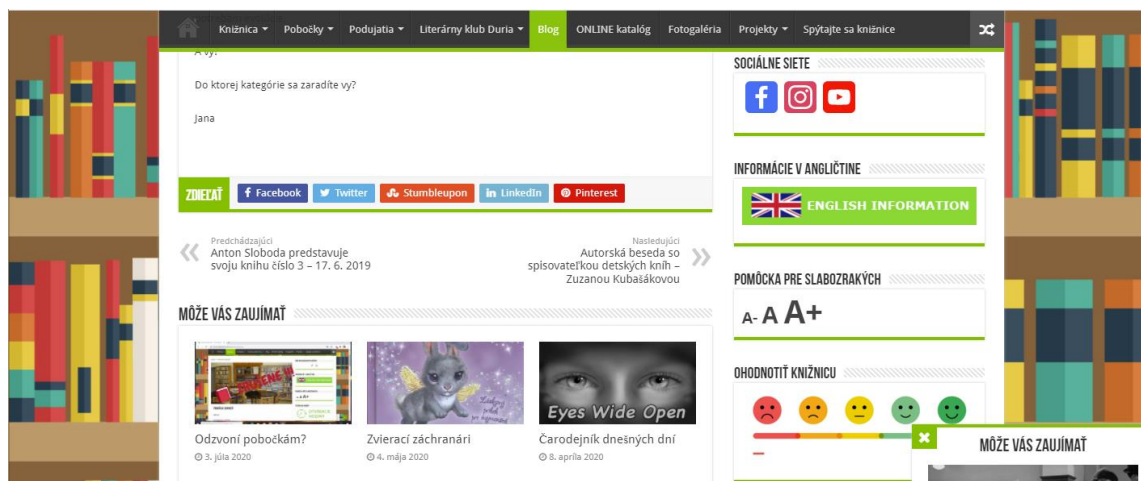
Obrázok 61 Kniha Turca 2019

Prezentácia literárnej tvorby pre deti od Milana Rúfusa online formou je jednou z možností, ako túto osobnosť slovenskej literatúry, ale aj ďalšie literárne osobnosti a ich tvorbu propagovať. Aj tvorivé online dielne spestrili ponuku aktivít Turčianskej knižnice v Martine. Stačí mať len odvahu a kus fantázie.

Obrázok 62 Prezentácia literatúry pre deti a tvorivé dielne

K aktuálnym témam dotýkajúcich sa literatúry, knižníc, knihovníkov, ale aj iných aktuálnych tém, sa môžu knihovníci, ale aj iní online návštevníci vyjadriť prostredníctvom blogu, ktorý je prístupný na webovej stránke Turčianskej knižnice v Martine.

Obrázok 63 Blog Turčianskej knižnice v Martine

Z Facebooku Turčianskej knižnice sa dozvedáme, že knižničný škriatok Kniško stihol zopár návštev detí, ktoré mu čítali príbehy a ktoré ho výtvarne stvárňovali. Ďalšie návštevy detí mu však z dôvodu pandémie nevyšli, ale už sa teší na „lepšie časy...“

Obrázok 64 Knižný škriatok Kniško a deti

Aj členovia literárneho klubu Duria, ktorí svoju činnosť vyvíjajú pri Turčianskej knižnici, využívali na svoje stretnutia online priestor. Martinská poetická jeseň 2020 – stretnutie literárnych klubov zo Slovenska, Čiech a Poľska bolo z dôvodu vážnej epidemiologickej situácie zrušené. Knižnica priaznivcom literatúry ponúkla aspoň „Almanach tvorby účastníkov“, ktorý je k dispozícii na stiahnutie na webovej stránke knižnice.

Pred Vianocami Turčianska knižnica vyhlásila výtvarnú súťaž: „Vianočná pohľadnica“, ktorú propagovala aj

Obrázok 65 Martinská poetická jeseň 2020

Televíza Turiec. Propagačné video súťaže bolo umiestnené aj na Youtube. Vianočná súťaž detí mimoriadne zaujala a o výhru súťažilo 293 výtvarných prác.

Obrázok 66 Súťaž Vianočná pohľadnica

Knihovník mestskej a obecnej knižnice a jeho metodik.

Dotazníkový prieskum.

Metodické oddelenie Krajskej knižnice v Žiline spracovalo dotazník „Knihovník mestskej a obecnej knižnice a jeho metodik“, ktorý bol **zameraný na problematiku metodickej činnosti** a jeho cieľom bolo zistiť:

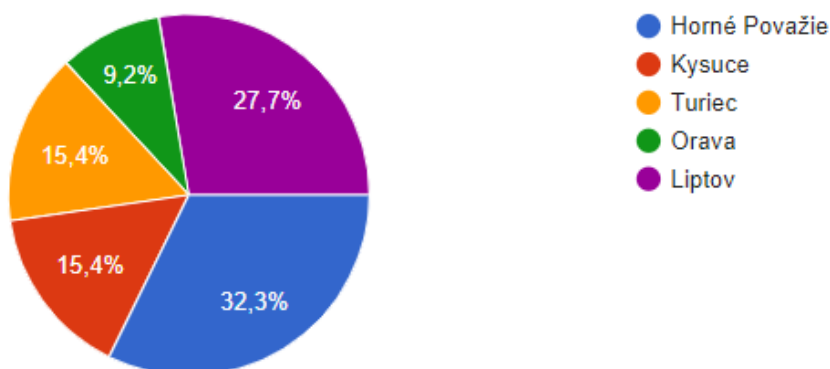
- aká je vzájomná spolupráca metodik - knihovník,
- do akej miery sa metodici podieľajú na rozvoji knižníc v Žilinskom kraji,
- v čom by práca metodikov mala byť ešte väčším prínosom pre skvalitnenie knižnično-informačných služieb mestských a obecných knižníc v Žilinskom kraji.

Dotazník bol anonymný a respondentmi boli knihovníci mestských a obecných knižníc v Žilinskom kraji. Dotazník bol rozposlaný v elektronickej podobe 140-im knižniciam a ich zriaďovateľom. Do prieskumu sa zapojilo 65 knižníc, t.j. 47 % oslovených knižníc. Na otvorené otázky zodpovedala iba časť respondentov. Prieskum sa uskutočnil v závere roka 2020.

Analýza odpovedí

1. Knižnica, ktorú spravujem, sa nachádza na území regiónu:

a) Horné Považie	32,3%
b) Kysuce	15,4%
c) Turiec	15,4%
d) Orava	9,2%
e) Liptov	27,7%

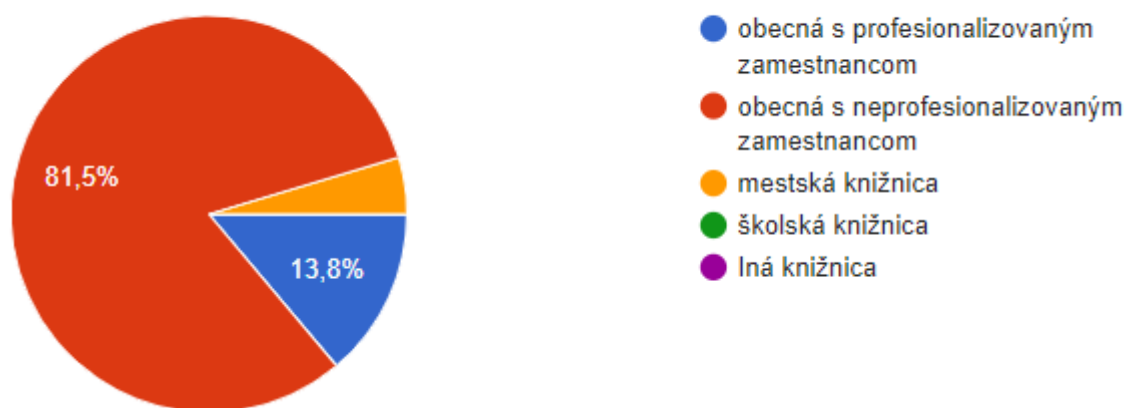

Graf 1 Územie, na ktorom sa knižnica nachádza

32,3% knihovníkov, ktorí odpovedali na otázky dotazníkového prieskumu, spravuje svoju knižnicu na území Horného Považia, 27,7% pracuje v knižniciach na Liptove, 15,4% poskytuje knižnično-informačné služby na území Kysúc a rovnako 15,4 % na území Turca. 9,2% respondentov pracuje v knižniciach na území Oravy.

2. Uveďte, v akej knižnici pracujete:

a) obecná s profesionalizovaným zamestnancom	13,8%
b) obecná s neprofesionalizovaný zamestnancom	81,5%
c) mestská knižnica	4,6%

Graf 2 Typ knižnice

V najväčšej miere sa do prieskumu zapojili respondenti, ktorí v obecnej knižnici pracujú ako neprofesionalizovaní zamestnanci, t. j. 81,5%. 13,8% respondentov pracuje v obecných knižniciach ako profesionalizovaný zamestnanec a 4,6% respondentov - knihovníkov pracuje v mestskej knižnici.

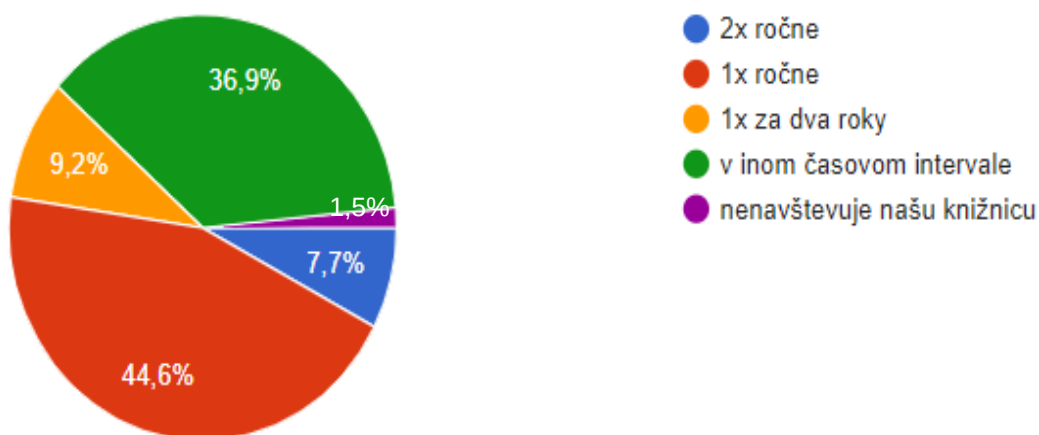
3. Okresný metodik v rámci metodickej pomoci a pri riešení problémov súvisiacich s knižničnou praxou komunikuje (k otázke bolo možné vybrať viac odpovedí):

a) osobne	70,8%
b) mailom	89,2%
c) telefonicky	78,5%
d) prostredníctvom sociálnych sietí	3,1%
e) iným spôsobom (uvedte akým)	0%

Metodik pri riešení problémov súvisiacich s knižničnou praxou najčastejšie s knihovníkmi komunikuje mailom - 89,2 %, telefonicky - 78,5 % a osobne - 70,8 %. Len 3 % metodikov využíva pri komunikácii s knihovníkom sociálne siete. Mail je najčastejší spôsob komunikácie, prostredníctvom ktorého dokáže metodik veľmi rýchlo a s veľkým dosahom odoslať rôzne oznamy, pozvánky, odporúčania, odkazy a iné dôležité informácie súvisiace s knižničnou praxou.

4. Okresný metodik navštevuje našu knižnicu osobne:

a) 2x ročne	7,7%
b) 1x ročne	44,6%
c) 1x za dva roky	9,2%
d) v inom časovom intervale	36,9%
e) nenavštevuje našu knižnicu	1,5%

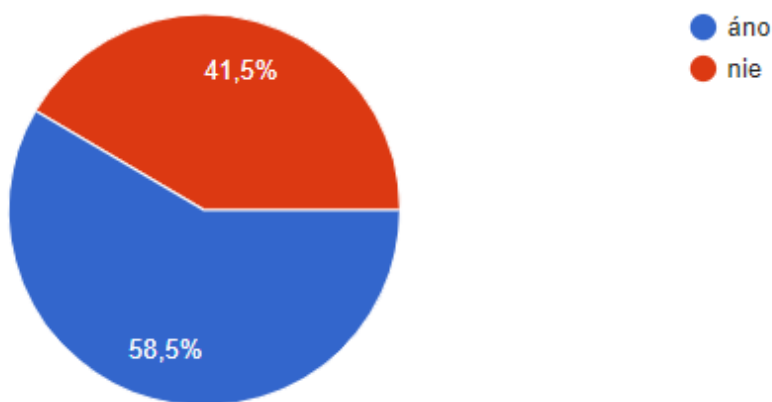

Graf 3 Metodická návšteva knižnice

Podľa prieskumu okresný metodik navštívi knižnicu najčastejšie 1x ročne osobne, čo vyjadrilo 44,6% respondentov, 1x za dva roky 9,2% a v inom časovom intervale 36,9%. Jeden respondent uviedol, že metodik knižnicu nenavštevuje. Ideálnym stavom by bola jedna metodická návšteva ročne. Vzhľadom k tomu, že regionálne knižnice funkciu metodikov kumulujú s inými pracovnými činnosťami, nie je vždy v silách metodika navštíviť každú knižnicu pravidelne 1x ročne. Zo strany metodika je dôležité iniciovať stretnutie aj pri zmene knihovníka a pri revízii knižničných fondov mestských a obecných knižníc.

5. Pri návšteve našej knižnice sa metodik okrem knihovníčky stretne aj so starostom obce:

- a) áno
- b) nie

Graf 4 Stretnutie metodika so starostom obce

Z prieskumu vyplýva, že viac ako polovica (58,5%) metodikov sa pri návšteve knižnice stretne aj s voleným zástupcom obce - starostom, zvyšných 41,5% sa so starostom obce nestretne. Toto zistenie nie je pozitívne, keďže časť návštev metodikov sa uskutoční bez prítomnosti starostu. Zaiste sa vyskytnú aj prípady, keď metodička rieši s knihovníkom odborné knihovnícke otázky, ktoré prítomnosť starostu nevyžadujú. Častokrát starosta môže byť zaneprázdnený svojimi povinnosťami a na návštevu knižnice za prítomnosti metodičky mu čas nezostane. Chybou však je, ak sa metodička stretnutiu so starostom vyhýba a nemá záujem riešiť problémy knižnice so zástupcom obce. V takýchto prípadoch metodická návšteva svoj účel nesplní a riešenie prípadných problémov súvisiacich s knižnicou sa ďalej neposunie.

6. Obecný metodik pomáha našej knižnici týmito formami (k otázke bolo možné vybrať viac odpovedí). Rebríček odpovedí od najvyššieho po najnižšie percentuálne zastúpenie:

a) poradenská a konzultačná činnosť	90,8%
b) pomoc so spracovaním štatistiky	64,6%
c) pomoc pri revízii a aktualizácii knižničného fondu	56,9%
d) pomoc pri spracovaní projektov	40,00%
e) nákup a spracovanie knižničného fondu	20,00%
f) poskytovanie a cirkulácia výmenných súborov	15,4%
g) pomoc pri zaškolení do nového knižnično-informačného systému	13,8%
h) pomoc pri príprave vzdelávacích a kultúrnych podujatí	10,8%
i) pomoc pri servise automatizovaného knižničného systému	9,2%
j) iné, uveďte – „Je komplexne nápomocný.“	1,5%

Zo získaných odpovedí respondentov vyplýva, že metodik najčastejšie knihovníkovi pomáha radami a konzultuje s ním rôzne problémy týkajúce sa knižničnej praxe – 90,8 %. Najčastejšie je to pomoc v oblasti štatistiky – 64,6 %. Takmer 57 % respondentov uviedlo, že metodik knihovníkom pomáha pri revíziách knižničného fondu a jeho aktualizácii. Niektoré regionálne knižnice poskytujú obecným knižniciam aj výmenné fondy /uviedlo to 15,4 % respondentov/ s cieľom čitateľom ponúknuť širší výber literatúry. 20 % respondentov uviedlo, že regionálne knižnice pomáhajú aj pri nákupe knižničných fondov, 13,8 % pomáha pri zaškolení do nového knižnično-informačného systému a 9,2 % pri servise systému. Až 40 % uviedlo, že metodik im pomáha pri príprave a spracovaní projektov. Len 11 % respondentov uviedlo, že metodik knihovníkovi pomáha pri príprave podujatí. Z odpovedí respondentov na túto otázku je zrejmé, že pomoc zo strany metodika v oblasti prípravy a realizácie podujatí v mestských a obecných knižniciach je pomerne nízka, a to aj napriek postupnej premene verejných knižníc na komunitné centrá. Knižnica, ako jedna zo zložiek miestnej kultúry, by nemala realizovať len tradičné výpožičné služby. Knihovník by mal spolupracovať s vedením obce, s miestnymi komunitami a organizáciami a mal by podľa potrieb a požiadaviek materskej školy, základnej školy a ďalších inštitúcií pôsobiacich v obci pripravovať kultúrne, vzdelávacie a komunitné programy, ktoré by mali byť spojené s čítaním, literatúrou a s propagovaním literárnych, ale aj iných osobností z rôznych oblastí spoločenského a kultúrneho života. Knihovník, ako zamestnanec kultúry, by mal propagovať ľudské a morálne hodnoty, ktoré

literatúra, ako druh umenia, so sebou prináša. Miestna knižnica by mala participovať na prehlbovaní čitateľskej gramotnosti detí, ktoré v obci či meste žijú. Knihovník rovnako môže rôznym obecným komunitám a malým spoločenstvám ponúknuť priestor knižnice a zabezpečiť tak vhodné podmienky na realizáciu ich aktivít. Záleží aj od zriaďovateľa, aké povinnosti a úlohy knihovníkovi zverí. Tieto by mali byť následne zadefinované aj v jeho pracovnej zmluve.

5. Aké iné činnosti a pomoc od obecného metodika by ste očakávali, uveďte vlastné návrhy a požiadavky:

Z odpovedí knihovníkov - respondentov sa dozvedáme:

Od obecného metodika by sme očakávali:

- pravidelné zasielanie newslettera,
- informácie napr. o možnosti žiadať o grant aj inde ako z Fondu na podporu umenia,
- novinky v legislatíve a novinky vo svete knihovníctva,
- zaujímavé videá a fotografie,
- inšpiratívne aktivity,
- upozornenie na udalosti, celoslovenské kampane,
- častejšie návštevy,
- pomoc pri vyradovaní kníh vzhľadom na ich zastaraný obsah,
- pomoc pri organizácii podujatí,
- pomoc pri oživení činnosti knižnice pre verejnosť,
- konkretizovať odporúčenia.

Z uvedených odpovedí sa dozvedáme, že knihovníci obecných a mestských knižníc majú záujem získať aktuálne informácie o dianí v knihovníctve u nás i vo svete a majú záujem o inšpiratívne aktivity iných knižníc (videá, fotografie, kampane na podporu čítania), ktoré by pomohli zlepšiť a skvalitniť služby ich knižnice. Informácie o celoslovenských kampaniach, ktoré sú zamerané na podporu čítania (Týždeň slovenských knižníc, Čítajme si, Celé Slovensko číta deťom – Čítajme deťom 20 minút každý deň, Noc s Andersenom, Deň ľudovej rozprávky) by mali prostredníctvom metodika zdieľať všetky knižnice. Knihovníci od metodikov očakávajú pomoc pri príprave podujatí. Zaiste, nie je možné, aby metodik asistoval pri realizácii konkrétnych podujatí. Metodik však knihovníkovi môže významne pomôcť poskytnutím vhodného scenára alebo prezentácie, pozvaním na podujatia regionálnej knižnice, kde sa knihovník môže naučiť konkrétne podujatie pripraviť a zrealizovať, prípadne metodik môže poskytnúť internetové odkazy na zverejnené aktivity iných knižníc, ktoré uplatňujú osvedčené i nové metódy práce s deťmi, berúc ohľad na ich potreby a zároveň rešpektujúc pedagogické aspekty práce s deťmi. Metodik by mal knihovníka inšpirovať príkladmi dobrej praxe, vyzdvihnúť knižnice, ktoré boli zrekonštruované, či organizujú rôzne zaujímavé aktivity na podporu čitateľskej gramotnosti alebo sú iným spôsobom pre obyvateľov prístupné. Taktiež môže knihovníkom odporučiť kvalitnú knižnú tvorbu autorov, ktorých diela boli odborníkmi pozitívne hodnotené. Z poslednej odpovede na položenú otázku sa dozvedáme, že ak metodik knihovníkovi odporučí riešenia určitých problémov, je potrebné ich aj podrobne a jednoznačne vysvetliť.

6. Okresný metodik v rámci metodickej pomoci našej knižnici usporadúva tieto podujatia (k otázke bolo možné vybrať viac odpovedí):

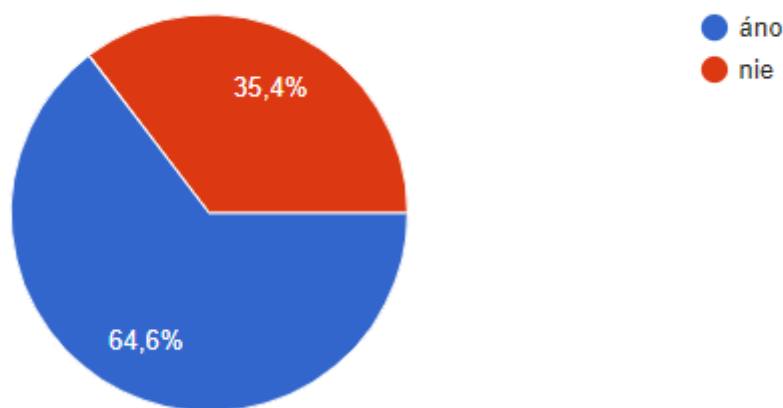
a) porady	41,5%
b) školenia	33,8%
c) semináre	13,8%
d) osobné konzultácie	50,8%
e) video konferencie	0%
f) nerealizuje žiadne vzdelávacie podujatia	30,8%

Okresný metodik v rámci metodickej pomoci obecnému knihovníkovi poskytuje najčastejšie osobné konzultácie (50,8%), organizuje porady (41,5%), školenia (33,8%) a semináre (13,8%). Podľa odpovedí respondentov niektorí metodici nerealizujú žiadne vzdelávacie aktivity (30,8%) .

Každý regionálny metodik by mal v priebehu kalendárneho roka pre knihovníkov knižníc vo svojej metodickej pôsobnosti pripraviť aspoň jednu poradu, ktorá by mala mať okrem informatívneho aj vzdelávací charakter. V každom regióne Žilinského kraja sa porady mestských a obecných knihovníkov aspoň 1x do roka realizujú. Je zrejmé, že 31 % respondentov takúto poradu za vzdelávanie nepovažuje. Aj keď sa respondenti zúčastňujú školení (33,8 %) a seminárov (13,8 %), zdá sa, že osobné konzultácie zamerané na praktické riešenie problémov knižníc sú najčastejšími spôsobmi komunikácie s metodikom (50,8 %). Pred metodikmi stojí nová výzva – online komunikácia - online porady, webináre, online konferencie. Zdá sa, že v čase pandémie tieto spôsoby komunikácie pomerne úspešne nahrádzajú osobnú komunikáciu a tradičné prezenčné školenia a porady.

7. Okresný metodik vydáva metodické materiály (štatistické prehľady, scenáre podujatí, novinky z knihovníckeho sveta, inšpiratívne materiály z oblasti dizajnu a architektúry knižníc...):

a) áno	64,6%
b) nie	35,4%

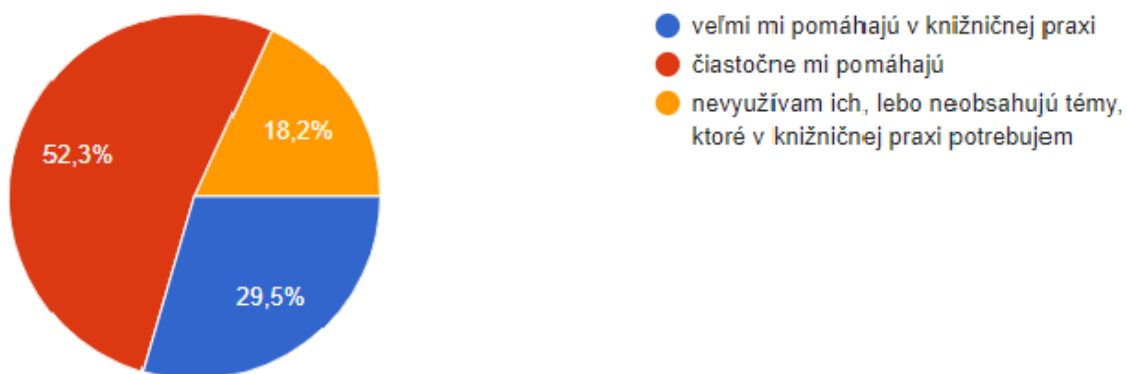

Graf 5 Vydávanie metodických materiálov

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že 64,6% metodikov metodické materiály v rôznej forme a rôzneho obsahu vydáva a 35,4% metodikov takéto materiály nevydáva. Či sú vydávané metodické materiály užitočné a knihovníkmi aj využívané, sa dozvedáme z odpovedí na nasledujúcu otázku. Treba však poznamenať, že v súčasnej elektronickej dobe už nie je nevyhnutné metodický materiál tlačiť a vydať v papierovej podobe. Metodické materiály pre knihovníkov postačuje vydávať len v elektronickej forme a mailovou poštou ich zasielať priamo knihovníkovi.

8. Ak okresný metodik vydáva metodické materiály, v akej miere ich využívate:

a) veľmi mi pomáhajú v knižničnej praxi	29,5%
b) čiastočne mi pomáhajú	52,3%
c) nevyužívam ich, lebo neobsahujú témy, ktoré v knižničnej praxi potrebujem	18,2%

Graf 6 Miera využívania vydaných metodických materiálov

Z prieskumu je zrejmé, že ak metodik metodický materiál vydáva, veľkej časti knihovníkov vydané materiály pomáhajú pri práci len čiastočne. Takýto názor vyjadrila viac ako polovica z tých knihovníkov knižníc, ktorí metodický materiál od metodikov dostávajú, t.j. 52,3 %, . Takmer 30 % respondentov uviedlo, že materiál im v knižničnej praxi veľmi pomáha a 18,2% knihovníkov ich nevyužíva, pretože neobsahujú témy, ktoré by v praxi využili. Získané odpovede nás nútia zamyslieť sa nad metodickými materiálmi, ktoré metodici vydávajú a nad ich obsahom. O čo majú knihovníci záujem?

Napište vlastné návrhy tém, ktoré by Vás zaujímali a ktoré by okresný metodik mohol spracovať a vydať v papierovej alebo online forme:

Odpovede:

„Tipy a triky pri písaní projektov, marketingové aktivity, novinky vo svete knihovníctva, inšpiratívne aktivity, upozornenie na udalosti, celoslovenské kampane a pod.“

„Poézia vhodná pre školopovinné deti na Hviezdoslavov Kubín.“

„Mohli by sa vydať biblio-informatické scenáre pre MŠ, ZŠ, SŠ - je nová doba - treba aj novodobu pracovať.“

„Základné informácie na zaučenie nových knihovníkov s upozornením na základnú problematiku, s ktorou sa noví knihovníci môžu stretnúť. Stručné vysvetlenie katalogizácie kníh, aby sa knihovník vedel zorientovať pri svojej práci. Ako správne realizovať podujatia a ako motivovať odradených čitateľov, prípadne, ako im vybrať vhodnú literatúru.“

„Rady, ako prilákať nových čitateľov a čo v knižnici vylepšiť.“

V niektorých odpovediach našich respondentov sa opakujú požiadavky, ktoré už odznali v odpovediach na otázku č. 5. V žiadnom prípade nemôžeme našich knihovníkov podceňovať, pretože mnohí majú záujem aj o odborné vedomosti z oblasti knihovníctva, napr. z oblasti katalogizácie a odborného spracovania fondu. Táto požiadavka zo strany knihovníkov sa dá ľahko splniť – ponúknutím stáže v regionálnej knižnici, na oddelení katalogizácie a spracovania fondu. Veľkou podporou súčasných verejných knižníc sú prostriedky, ktoré poskytuje Fond na podporu umenia. Zo štatistík sa dozvedáme, že v ostatných rokoch bolo podporených aj niekoľko desiatok mestských a obecných knižníc v Žilinskom kraji, a to v programoch dotýkajúcich sa akvizície knižničného fondu a obnovy knižničnej infraštruktúry. Veľa knihovníkov dokáže spracovať žiadosť o dotáciu, resp. projekt na takej úrovni, akú vyžaduje Fond na podporu umenia alebo iné nadácie a fondy, ktoré združujú grantové prostriedky. Na druhej strane je aj veľa knižníc, resp. knihovníkov, ktorí o prostriedky nežiadajú. K spracovaniu projektu je potrebná určitá dávka odvahy, a to zo strany zriaďovateľa i knihovníka. Ak má knihovník pri tvorbe projektov akékoľvek problémy a obmedzenia, prichádza na rad metodik, ktorý by ho mal v tejto oblasti povzbudiť a pomôcť mu. Je veľkou odmenou aj pre metodika, ak bol projekt, na ktorom participoval, podporený. Pomoc metodika v oblasti získavania mimorozpočtových prostriedkov môže teda zásadným spôsobom knižnici pomôcť a vo veľkej miere môže ovplyvniť úroveň a kvalitu knižničných služieb v danom regióne. Z vyššie uvedených odpovedí sa opäť dozvedáme, že knihovníkom chýbajú aj príklady inšpiratívnych aktivít, ktoré by knižniciam pomohli získať nových čitateľov. Jeden respondent napísal: „je nová doba - treba aj novodobu pracovať“, tzn., že aj naše knižnice by mali ponúkať také podujatia a aktivity, ktoré dnešných čitateľov zaujmú. Tu je široké pole pôsobnosti aj pre metodika, aby knihovníkom poskytol v prvom rade informácie a následne konkrétne námety, ako podujatie pripraviť /scenáre, prezentácie, ukážky aktivít, odkazy na prezentačné podujatia a pod./. Tých knihovníkov, ktorí odmietajú kolektívne podujatia organizovať treba upozorniť na to, že doba, keď knihovník čakal na svojich čitateľov už dávno skončila a je potrebné neustále vyvíjať rôzne aktivity a iniciatívy s cieľom, aby sa knižnica stala navštevovanejšou a atraktívnejšou.

10. Aké témy ďalšieho vzdelávania knihovníkov mestských a obecných knižníc považujete za potrebné a dôležité (k otázke bolo možné vybrať viac odpovedí).

Rebríček odpovedí podľa percentuálneho zastúpenia (od najvyššieho po najnižšie):

a) podujatia pre deti a mládež	44,6%
b) tvorba projektov	43,1%
c) katalogizácia kníh	33,8%
d) problematika čitateľskej gramotnosti	26,2%

e) podujatia pre používateľov so špeciálnymi potrebami (seniori, zdravotne znevýhodnení)	24,6%
f) knižničné systémy odporúčané na automatizáciu knižničných služieb	21,5%
g) vyhľadávanie v databázach a elektronických informačných zdrojoch	20,00%
h) informačná výchova používateľov	18,5%
i) medziknižničná výpožičná služba	15,4%
j) elektronické služby knižníc /elektronická komunikácia s používateľom, elektronické zasielanie upomienok/	15,4%
k) funkčný dizajn a moderná architektúra knižníc	15,4%
l) rešeršovanie	10,8%
m) problematika autorského zákona v kontexte knižníc	10,8%
n) iné, uveďte	0%

Z odpovedí našich respondentov vyplýva, že najväčší záujem zo strany knihovníkov v oblasti vzdelávania sú podujatia pre kategóriu detí a mládeže, ale aj pre používateľov so špeciálnymi potrebami (seniori, zdravotne znevýhodnení). Záujem je aj o informačnú výchovu používateľov, ktorá by sa mala prispôbovať potrebám detí a jej osnovy by sa mali inovovať. Záujem je aj o informácie týkajúce sa tvorby projektov, ale aj o získanie odborných informácií z oblasti medziknižničnej výpožičnej služby, rešeršovania, elektronických služieb knižníc, autorského zákona, funkčného dizajnu a modernej architektúry knižníc. Sú to témy, ktoré v knihovníctve v ostatných rokoch najviac rezonujú a ktorým je potrebné sa venovať aj pri tvorbe plánov ďalšieho vzdelávania knihovníkov.

11. Uveďte prípadné pochvaly alebo výhrady k práci okresného metodika:

Pochvaly a uznania:

„Keď potrebujem, vždy mi naša metodička zistí a poskytne potrebné informácie.“

„Týmto by som chcela vyzdvihnúť prácu okresného metodika za pomoc pri vypracovávaní projektov, príjemnú komunikáciu pri riešení otázok týkajúcich sa projektov i iných problémov a tiež pri vytváraní akcií pre deti.“

„Okresná metodička je vždy ochotná pomôcť, poradiť.“

„Naša metodička je vždy ústretová a ochotná poskytnúť pomoc pri riešení problémov, môžem sa na ňu s dôverou obrátiť.“

„Pani metodička pridelená našej knižnici je jedna skvelá dáma, ktorá svoju prácu vykonáva na 110%. V prípade akéhokoľvek problému sa na ňu môžem obrátiť aj mimo konzultačných hodín.“

„Som veľmi spokojná s okresnou metodičkou. Kedykoľvek ju požiadam o pomoc je vždy ústretová a promptná. Zaslúži si pochvalu. Ďakujem jej.“

„Nemám žiadne výhrady k práci okresného metodika, s jej prácou som spokojná.“

„S prácou metodičky som veľmi spokojná.“

„S metodičkou sme spokojní, nemáme výhrady k jej práci.“

„Okresná metodička mi v čase, keď som začala pracovať ako knihovníčka poskytla neoceniteľné rady a informácie o práci knihovníčky. I naďalej mi ochotne pomáha, keď sa na ňu obrátim o pomoc. Spolupráca s ňou je na veľmi dobrej úrovni.“

„S našou okresnou metodičkou som veľmi spokojná, je to veľmi milá, ústretová pani ochotná vždy pomôcť a poradiť.“

„Teší ma záujem pani metodičky o knižnicu. Keď knižnicu navštívi, vždy je prístupná a ústretová. Poradí nám s problematickými vecami.“

„Práca okresného metodika je určite náročná na čas, avšak p. metodička je vždy ochotná pomôcť a poradiť, som rada, že ju máme.“

„Metodik je nám k dispozícii, môžeme sa kedykoľvek na metodika obrátiť.“

„Som veľmi spokojná s našou metodičkou. Je ochotná, promptná a zasiela vždy včasne materiály.“

„Nadmieru spokojný.“

„Moja okresná metodička je vždy ochotná pomôcť s akýmkoľvek problémom.“

„Naša metodička je veľmi ústretová a nápomocná pri každom probléme, ktorý potrebujem vyriešiť. Vždy si nájde čas, keď potrebujem jej pomoc. Veľmi si ju vážim.“

„So spoluprácou okresnej metodičky sme veľmi spokojný. Je ochotná vždy poradiť a pomôcť.“

„Okresná metodička pracuje na 120%. Ochotne kedykoľvek pomôže, poradí. Aktívne sa zaujíma problémy obecných knižníc, je nápomocná vo všetkých oblastiach knihovníctva, vďaka nej sa mnohým z nás podarilo uspieť v projektových výzvach. Pravidelne pripravuje metodické porady, odborné semináre, prispieva k vzdelávaniu knihovníkov, komunikuje so zriaďovateľmi. Pre nás knihovníkov je veľkou oporou. Osobne som jej za to veľmi vďačná.“

„Som veľmi spokojná s mojou okresnou metodičkou, nemám čo viac dodať, kedykoľvek je ochotná pomôcť, poradiť...“

Výhrady:

„Stereotyp, chýbajú inovácie v jej práci.“

„Metodická návšteva 5-10 min, bez predchádzajúceho upovedomenia starostu.“

Zdá sa, že naši knihovníci nešetia aj pochvalami, za čo im ďakujeme. Rovnako ďakujeme aj za výhrady, ktoré nás prinútiť pozrieť sa na našu prácu aj kritickým okom. Oprávnená kritika môže našu prácu posúvať vpred.

Záver vyplývajúce z prieskumu

Z dlhoročnej metodickéj praxe vieme s istotou povedať, že najdôležitejším elementom v knižničnej praxi je knihovník - jeho osobná zaangažovanosť, pozitívny vzťah k práci, ktorú vykonáva, snaha prijímať nové výzvy, vzdelávať sa, uplatňovať nové metódy práce. Od tejto skutočnosti a od zodpovedného prístupu zriaďovateľa sa odvíja kvalita a celková úroveň knižnično-informačných služieb a status knižnice v komunite, kde služby poskytuje. Ako ďalší faktor, ktorý môže knižnicu posunúť dopredu, je metodik, ktorého činnosť je zadefinovaná aj Knižničným zákonom č. 126/2015, Z.z. Podľa § 9, ods. 5, písm. f) knižničného zákona *regionálna knižnica poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, mestským knižniciam, školským knižniciam, špeciálnym knižniciam a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom v regióne a upozorňuje ich na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb.*

Dotazníkový prieskum potvrdil, že metodici regionálnych knižníc sú vo svojej metodickej pôsobnosti knihovníkom nápomocní vo všetkých oblastiach knižničnej praxe. Aj v nasledujúcich rokoch by sa v rámci svojej pôsobnosti mali zamerať najmä na plnenie týchto úloh:

- pokračovať v konzultačnej a poradenskej činnosti využívaním nových informačných a komunikačných technológií, fyzicky knižnicu navštíviť aspoň raz ročne,
- pri metodickej návšteve problémy knižníc konzultovať s voleným zástupcom obce – so starostom, príp. poslancom obecného zastupiteľstva
- zintenzívniť vzdelávaciu činnosť metodických pracovísk voči knihovníkom mestských a obecných knižníc; pomoc zintenzívniť v oblasti inovatívnych foriem a metód práce s čitateľom a v oblasti kolektívnych aktivít poskytovaním scenárov podujatí, odkazov na aktivity, ktoré sú príkladom dobrej praxe, pozývaním knihovníkov na podujatia, semináre a vzdelávacie programy, ktoré regionálna knižnica organizuje,
- aktívne pomáhať pri získavaní mimorozpočtových zdrojov,
- pokračovať vo vydávaní metodických materiálov a ich obsah zamerať na tie oblasti knižničnej praxe, o ktoré knihovníci prejavujú najväčší záujem /novinky zo sveta knihovníctva, inšpiratívne aktivity, scenáre podujatí, materiály k realizácii informačnej prípravy v knižnici, zoznamy odporúčanej literatúry, bibliografický súpis poézie vhodnej na recitáciu pre žiakov ŽŠ.../, mali by zväziť aj vydávanie newslettera, ak nepripravujú iné metodické materiály,
- upozorniť na zaujímavé aktivity, ktoré sa uskutočňujú na pôde knižníc v regióne, ale aj mimo neho a pravidelne upozorňovať na celoslovenské kampane zamerané na propagáciu čítania a zvyšovanie čitateľskej gramotnosti, inovovať materiál zameraný na informačnú výchovu detí, vydať bibliografický zoznam poézie vhodnej na recitáciu pre deti ZŠ a pod.
- v rámci vzdelávania knihovníkov pozornosť venovať aj ďalším odborným oblastiam knižničnej praxe (katalogizácia knižničného fondu, medziknižničná výpožičná služba, rešeršovanie, elektronizácia služieb knižníc, uplatňovanie autorského zákona v praxi

knižníc, otázky funkčného dizajnu a modernej architektúry knižníc, tvorba webových stránok knižníc a i.)

Dlhodobým trendom v oblasti verejných knižníc je premena tradičných knižníc - klasických požičovní kníh - na komunitné centrá. Na túto skutočnosť by sme mali upozorňovať aj našich knihovníkov, ktorí by mali spájať činnosť knižníc s aktivitami školských zariadení a s aktivitami rôznych klubov a združení, ktoré v obci alebo meste pôsobia. Vysoká kvalita knižničných služieb, príťažlivý priestor a aktívny knihovník – to sú podmienky, ktoré dnes, ale aj v budúcnosti zabezpečia, aby knižnice zostali príťažlivými miestami pre oddych a celoživotné neformálne vzdelávanie obyvateľov. Zaiste, svoju nezastupiteľnú úlohu naďalej zohráva aj metodik, ktorý snahy samosprávy a knihovníka umocňuje radami a aktívnou pomocou vo všetkých oblastiach knižničnej práce mestských a obecných knižníc.

Názov: Online aktivity krajskej knižnice a regionálnych knižníc v Žilinskom samosprávnom kraji v roku 2020

Spracovala: Mgr. Božena Sobolová a Mgr. Jaroslava Rácová

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline

Graficky upravila: Mgr. Martina Zubčeková

Vydala: Krajská knižnica v Žiline v roku 2021